

# Corespondența Ioanei Em. Petrescu – sau despre vertijul arhivelor de istorie literară

Lavinia MUNTEAN

Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, Facultatea de Litere  
"Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca, Faculty of Letters  
e-mail: laviniamuntean40@yahoo.com

*Ioan Em. Petrescu's Correspondence - on the verigo of the literary history archives*

Contemporary literary studies focus on literary, cultural or academic figures' testimonials, in order to develop a modern patrimony of literature. Ioana Em. Petrescu's archived correspondence, diaries or critical notes provide an interesting opportunity for researchers to observe critic's "studio" as well as traces of her daily life. In this way, Ioana Petrescu's letters from different personalities of the Romanian academic and cultural life, create a complex image of the professor and critic Ioana Petrescu, but also real and authentic depictions of Romanian intellectuals during the communist regime. The letters are historical evidences which deliver a subjective story about private and academic life in the communist era, and in the same time, they are - meta-fictions, due to the subjects contained.

Key words: correspondence, scholars, Romanian literature under communism, history.



Interesul deosebit pentru document în studiile literare actuale motivează și încurajează cercetările axate pe mărturia de viață reală. În domeniul cercetării literare românești au existat unele proiecte menite să restituie memoria scriitorilor – prin editarea unor jurnale, a caietelor de atelier sau a corespondenței – tocmai pentru a reda o imagine cât mai complexă a acestora. Mai mult, atenția acordată documentelor „de sertar” ale oamenilor de cultură vine și în sprijinul conturării unui patrimoniu modern al literaturii. Există ediții românești de acest gen, ca să menționăm doar câteva dedicate unor mari personalități culturale, precum Mircea Eliade<sup>1</sup>, Mihai Eminescu<sup>2</sup> sau Marin Preda<sup>3</sup>.

O adevărată mărturie de viață intelectuală în timpul regimului comunist o reprezintă arhiva de documente private ale Ioanei Em. Petrescu (1941 – 1990), constituită din corespondență, caiete de lucru, jurnale etc. Critic și istoric literar, eminescolog, profesor la Catedra de Literatură Română a Facultății de Litere din Cluj-Napoca, din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”, fiică a reputatului profesor Dimitrie Popovici, Ioana Petrescu a fost una dintre marile figuri academice ale universității clujene, cu

o importantă operă în domeniul studiilor literare. În timpul vieții a publicat volume precum *Ion Budai-Deleanu și eposul comic* (1974) sau *Eminescu și mutațiile poeziei românești* (1989), postum fiindu-i publicate și alte lucrări<sup>4</sup> menite să restituie opera, dar și valorile intelectuale ale criticului.

*Corespondența* primită de către Ioana Petrescu deschide căi de acces nu doar spre culisele cercetării filologice, dar și spre existența unui intelectual care a trăit în deceniile comuniste. *Corespondența* se găsește în manuscris în cadrul Fondului „Petrescu-Popovici” al Bibliotecii Județene „Octavian Goga” din Cluj-Napoca și este constituită dintr-un număr considerabil de scrisori, care au ca expeditori prieteni, apropiați ai familiei Petrescu, colegi profesori, foști studenți, nume importante ale vieții culturale românești precum Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Paul Cornea, Mircea Angheliescu, Matei Călinescu, Al. Cistelean, Constantin Ciopraga ș.a.m.d. Scrisorile la care mă voi referi în acest articol, primite de la Mircea Angheliescu, Paul Cornea, Doina Curticăpeanu, Alexandru Duțu și Solomon Marcus, vizează multiplele ipostaze ale condiției intelectualului român în deceniile de guvernare comunistă.

Epistolele trimise de către Paul Cornea (n. 1923) – 27

la număr, datate între 1969 și 1990 constituie un spațiu al schimbului de idei și de opinii între cei doi cercetători ai literaturii iluministe și romantice. O mare parte din scrisori vin în întâmpinarea demersurilor științifice și editoriale Ioanei Petrescu, Paul Cornea, aprecii proiectul restituitiv al operei lui Dimitrie Popovici. Astfel, prima scrisoare se deschide cu felicitări adresate destinatarului pentru editarea volumelor tatălui său, Dimitrie Popovici, *Romantismul românesc și Poezia lui Eminescu*.

„Știam că d-ta te zbați încă de mult să publici prețioasele opere ale tatălui d-tale. Știam, de asemenea, că devotamentul filial și deopotrivă, priceperea de profesionistă a istoriilor literare vor sfârși prin a învinge greutatea de tot felul pe care orice reeditare le întâmpină.

Țin, în același timp, să-ți strâng mâna și pentru altceva, pentru no tele dumitale serioase și bogate de la volumul *Romantismul românesc* și, îndeosebi, pentru studiul de frumoasă ținută din fruntea volumului *Poezia lui Eminescu*” (Dosar 4/[1]).

În același context, Paul Cornea nu ezită să facă aluzii și comentarii ironice, descriind practicile din domeniul cercetării literare: „Fie ca studiindu-l pe Popovici tinerele generații să-și asume lecția de rigoare, temeinicie și judecată avizată de care ar avea atîta nevoie în acest timp de foiletonism diletant și eseistică ruptă din deget!” (Dosar 4/[1]).

În continuarea corespondenței vor fi apreciate și alte reușite editoriale ale Ioanei E. Petrescu, din seria *Studiilor literare* semnate de Dimitrie Popovici, care va ajunge la șase volume și va fi întreruptă în 1990, odată cu moartea acesteia.

„Îți mulțumesc mult pentru trimiterea primului volum al *Studiilor literare* de D. Popovici<sup>5</sup>. Nu e desigur un secret pentru d-ta că acord o mare prețuire lucrărilor tatălui d-tale, pe care le socotesc fundamentale în cadrul istoriografiei noastre literare[...]. De aceea, mă bucur sincer că ai izbutit, în fine, să răzbați peste toate greutatea și să împlinești ceea ce nu e doar o datorie pioasă, ci constituie un act de mare importanță culturală” (Dosar 4/[3]).

Un episod interesant în care scrisorile devin scena unei dezbateri istorico-literare este cel în care cei doi istorici literari investighează o posibilă sursă genetică a Țiganiadei lui Budai-Deleanu. Însă cercetările desfășurate în acest sens vor dovedi doar afilierea comună la spiritul cultural al vremii a celor doi scriitori, Ion Budai-Deleanu și Joseph F. Ratschky:

„De curînd am întâlnit în Ungaria (unde am fost la un Colocviu asupra „luminilor”) un prieten din RFG care mi-a arătat cu titlu de curiozitate un poem eroi-comic al unui ipochimen mie necunos-

cut, pe nume Ratschky<sup>6</sup>, în ediția princeps din 1799. Răsfoindu-l la mare repezeală am avut senzația că acest poem i-a fost cunoscut lui Budai-Deleanu și i-a servit de „sursă”. Drept care am spus amicului german că aș dori să examinez cartea mai de aproape. [...] Încît, spre a nu întîrzia răspunsul cuvenit prof. german (care vrea să știe dacă da sau nu onorabilul R. își sporește „audiența” cu sprijinul românilor...) m-am gîndit să-ți ofer această cercetare pasionantă în premieră [...] în afară de d-ta n-am de gînd să încredîtez nimănui acest „caz” incitant – sau eu sau d-ta (Dosar 4/[14]).

Corespondența cu Alexandru Duțu (1923 – 1999) este constituită din 26 de scrisori și se întinde pe perioada a douăzeci de ani (între 1969 și 1989). La fel ca în cazul epistolelor primite de la Paul Cornea, această corespondență se deschide ca un dialog pe tema restituirii operei lui Popovici:

„Permiteți-mi să vă împărtășesc satisfacția de a vedea editate, de curînd, cele două lucrări ale distinsului savant care a fost profesorul D. Popovici<sup>7</sup>. Deși nu am avut privilegiul să-i fiu elev, l-am considerat întotdeauna un maestru și am pornit adeseori de la rezultatele impunătoarelor sale cercetări. Sper, de aceea, că va vedea curînd lumina tiparului și *La littérature romaine à l'époque des lumières*<sup>8</sup>, despre care am scris, în repetate rînduri, că este o lucrare nedepășită încă. Faptul că cele două ediții s-au îmbogățit cu contribuțiile Dumneavoastră constituie un incontestabil cîștig, reprezentînd și o continuitate intelectuală grăitoare” (Dosar 5/[1]).

Și în scrisorile lui Duțu sunt prezente aspecte ale modalităților de colaborare și de schimb de idei între cercetătorii literari ai epocii, observabile prin cercetările comparatiste, pe care le propune expeditorul, avînd în vedere domeniul său de interes:

„Ași dori să adaug o întrebare: înțeleg din prefața prof. Dan Simonescu că savantul a lăsat în manuscris o lucrare despre *Relațiile anglo-române*. Într-o carte publicată de curînd (*Explorări*) și care spre bucuria și uimirea mea s-a epuizat foarte repede, am însălat un capitol privind „primele contacte literare anglo-române”; așa dori să continui aceste cercetări și de aceea v-ași rămine îndatorat dacă mi-ați comunica dacă intenționați să editați acest manuscris și, dacă nu, la ce perioadă se referă și ce anume relații are în vedere lucrarea” (Dosar 5/[1]).

Ioana Petrescu se arată interesată, în corespondența cu Duțu, de domeniul comparatismului, evocînd contribuțiile la mai multe reviste internaționale și invitații de colaborare la *The Scriblerian* sau *Cahiers Roumains d'Études Littéraires*. Din acest punct de vedere scrisorile funcțio-

nează și ca punte de legătură între diferiți specialiști, așa cum este discuția despre o posibilă documentare a referitoare la *Acta Comparationis Litterarum Universarum*, prima revistă din aria literaturii comparate, apărută la Cluj:

„Pe cine îmi recomandați de la Cluj să-mi facă un articol despre Hugó Meltzl de Lomnitz<sup>10</sup>, editorul lui *Acta Comparationis Litterarum Universarum*. Prima revistă de literatură comparată din lume, apărută la Cluj în 1877, și pe care deșteptul de Weisstein<sup>11</sup> o consideră o remarcabilă realizare maghiară. E de văzut dacă revista se află la Cluj, dacă nu este, e jalnic! Probabil că a fost scrisă în germană, că în maghiară nu o citea Weisstein! Sau poate sînt date despre activitatea lui de editor la Cluj?” (Dosar 5/ [40]).

Pe lângă dezbaterele de idei, aceste scrisori conțin informații referitoare la proiectele intelectuale din anii comunismului. Astfel, tot din scrisorile lui Alexandru Duțu, aflăm că cercetătorul bucureștean era membru al Institutului de Studii Sud-Est Europene, dar și redactor la diferite reviste de specialitate. În acest context, e evocată prezența sa în redacția *Synthesis*<sup>12</sup>. Cu un profil comparatist, revista va difuza studii valoroase în paginile ei, precum articolele Ioanei Petrescu – *Budai-Deleanu's way back to Homer*<sup>13</sup> și *Sentimentalitate baroque et nostalgie du classicisme dans l'oeuvre de Miron Costin*<sup>14</sup>:

„Am dat drumul primului număr din *Synthesis. Bulletin du Comité National de Littérature Comparée*, unde v-am mai comentat odată cartea despre Budai. [...] Poate vă gândiți la lucrări române sau străine de lit. comp, din 1974, pe care le-ați prezenta în 2-3 p. Vă invit insistent pe Dv. și pe Dl. Petrescu să ne ajutați să facem o revistă bună” (Dosar 5/[26]).

Correspondența semnată de Mircea Angheliescu (n. 1941) conține un număr redus de scrisori (7 – datate între 1974 și 1989), care însă oferă informații despre activitatea publicistică și editorială a celor doi corespondenți. Spre exemplu, prima scrisoare include aprecierile lui Angheliescu pentru volumul de debut al Ioanei Em. Petrescu – *Ion Budai-Deleanu și eposul comic*:

„Am primit astăzi cartea Dv<sup>15</sup>. Sunt deosebit de sensibil la gestul Dv., cu atât mai mult cu cât vine din partea unui coleg pentru care am multă stimă. Nădăjduiesc să pot scrie despre ea, deși (sau tocmai pentru că) nu sunt un foarte bun cunoscător al lui Budai-Deleanu<sup>16</sup>; am citit însă primele pagini ale cărții și sunt realmente încântat” (Dosar 1/[24]).

Solomon Marcus (n. 1925 – d. 2016) mizează în scrisorile sale pe interdisciplinaritatea care-i caracterizează propriile cercetări literare și științifice, fiind interesat de ceea ce corespondența sa a „mai publicat nu numai în legătură cu Ion Barbu dar și cu orice altceva care privește

interferențe ale artei cu știința” (Dosar 10/[28]).

Un caracter intim îl au epistolele Doinei Curticăpeanu (n. 1941), mai mult în calitate de prietenă din studenție a expeditoarei și mai puțin în calitate de filolog. Scrisorile Doinei Curticăpeanu amintesc de Ioana Petrescu cea din „scrisorile americane”<sup>17</sup>, preocupată de viața și rutina cotidiană, de faptele hilare și uneori absurde văzute sau trăite:

„Și apoi să pot începe, ordonat și ardelenește, să-ți povestesc despre ceea ce nu fac de când am venit la București. Așadar, am fost repartizată într-o cameră bună, la parter, cu o parteneră, ha! (așa cum fac eu)... E asistentă la Craiova, pe la biologie, mi se pare. Probabil că femeia gîndește mult peste zi, căci noaptea sforăie (pardon, pardon), dar nu meschin cum ar putea crede neinițiatii, ci de-a dreptul apocaliptic. Prin urmare eu, cum ai ghicit, de supărare monologhez toată noaptea. De aceea, contrar obiceiului, dimineața mă scol, vorba cronicarului, pînă-n ziuă și-o zbughesc la bibliotecă. Aici, în pauză, (ca să vezi cu ce încep) mănînc, nu șnițel ca în vremurile bune, ci chiftele leșinate. Îmi beau, dusă pe gînduri, oranjada (dar unde sînt portocalele de altădată) și, zdrobită, mă întorc în sala de lectură [...]. Stagiunea teatrală nu se anunță deosebit de bogată în lucruri bune. Am văzut *Nepotul lui Ramean*<sup>18</sup> și *Becket*<sup>19</sup>, ceea ce e nepermis de puțin pentru o săptămînă. Sînt curioasă de *Ucișag fără simbrie*<sup>20</sup>. Nu-ți mai spun că săptămîna asta rulează o serie de filme englezești, în cadrul Zilelor Filmului Britanic: *Blow-up*<sup>21</sup>, *Becket*<sup>22</sup> și altele asemănătoare. Bineînțeles, se va intra cu invitații și noi, anonimii vom monologa. Am fost la Expoziția industrială britanică dar n-am leșinat” (Dosar 4/[69]).

În corespondența Doinei Curticăpeanu o regăsim pe Ioana Petrescu cea din corespondența intimă cu Liviu Petrescu<sup>23</sup>, prietena sa adresându-i-se cu apelative apropiate de cele pe care soțul Liviu i le adresa soției Ioana, precum: „Ioana, mică, dragă și scumpă”, „Ioana dragă, mizerabil personaj”, „laborioasă albiniță”, toate acestea subliniind legătura strînsă dintre cele două.

Într-un asemenea schimb epistolar nu este important doar ce se scrie, ci și cum se scrie. Altfel spus, aceste scrisori sunt metatexte, ele conținând diferite formule literare, care, așa cum afirmă Mirela Tomoiagă, „se oferă destinatarului împrumutînd (sau făcînd apel la) o formă deja consacrată”<sup>24</sup>. De pildă, într-una dintre epistole, Paul Cornea redactează o poezie-scrisoare, prelucrînd ludic teme istorico-literare:

„Iubiți Petrești,/ Aș vrea să vă doresc anume/  
Să vă schimbați porecla în renume/ Dar ca s-o spun pe șleau și clar/  
Să fiți precum Camil,/ Nu ca Cezar.

Paul Cornea

\*) Nu se dă publicității

\*\*) Se servește la rece, fără maioneză” (Dosar 4/[46]).

În corpul epistolar de față, regăsim și scrisoarea-dialog<sup>25</sup>. Modelul respectiv se întâlnește la Doina Curticăpeanu, care reproduce într-o scrisoare o întâmplare în care redă, într-un grai neaș, întocmai cuvintele participanților:

„- Amu-s tri zile merem după lemne. Cîn` ăi lîngă Costa Ursului, numai ce vād într-un pom oa-receva. Ți zic lu Grigore:

- Ține, mă, tu caii! Și dau să vād ce-i. Tăț o zis:

- Mă, nu te duce, că face isplozie! Mă, nu te aduce, că face isplozie! Da io avem așa-on coraj în miște, că m-am dus. L-am luat greu, domnule dragă, c-o fo` musai să m-aburic sus de tăt. Cîn l-am adus, așa ni (gest indicibil un salt amarnic) săreu caii! Amu l-am adus aci la birană. Am dat și tri lei pe Șcutiie. Nită-l-ai! Ii tăt în bună regulă. Da nu-i de-a nost. Am văt io că-i străin: scrie și pe el: CÎ CÎ CÎ PÎ. Amu să-m spuneț cine-m dă banii pe el?!  
- Dar, bādie, n-ai adus Bonul însoțitor.  
- ?!  
- Zo lui Dumnezo că n-am găsît chitanția.  
[După un scurt răgaz de reflecție]. Decît să dau de bai și bucluc, mai bine-l lăs de hăram!  
- Du-te liniștit acasă, omule, că te anunțăm noi...  
- Dacă-i așa, să lăs adriasa...” (Dosar 3/[72]).

Acest tip de dialog semnalizat ca atare, conferă un aspect dramatic epistolei, contribuind la „în-scenarea” unor acțiuni foarte bine creionate prin indicațiile de pe margine ale expeditoarei care își ia în serios rolul regizoral și oferă didascalii care facilitează „vizualizarea” întâmplării amuzante:

„Și pentru că te vād gata să te lauzi în niște speculații ozenite, adaug că am încercat să reproduc cît mai exact (merita să fie ascultată, te asigur) întâmplarea relatată de un țaran fratelui meu. Stația lor lansase cu cîtva timp înainte o sondă meteorologică de fabricație străină (inițialele citite în bună limbă românească), pe care omul cu pricina o găsise atîrnînd într-un copaciu [zarifior?]. Scula e însoțită de un filet care atrage atenția găsitorelui s-o predea stației hidro-meteorologice. Cum omul pretindea recompensă, i s-a cerut un „bon”, inexistent de altfel, pentru a-l determina să renunțe...” (Dosar 3/[72]).

Deși scrise în perioada comunistă, textele nu dau referințe asupra regimului dictatorial și nici nu sunt epistole ale disidenței. Există însă, în câteva dintre scrisori unele aluzii la viața cotidiană, care amintesc de contextul istoric. Mircea Anghelescu face un joc de cuvinte, trecând de la

o referință meteorologică la una a realității lui ,88: „Sper că în Cluj aveți o vară mai puțin caniculară ca la București și puteți îndura mai ușor vremea și vremurile” (Dosar 1/[32]). În aceeași tentă ironică, Doina Curticăpeanu „prezintă” cotidianul socialist într-o manieră ludică:

„În cele din urmă însă, a învins spiritul meu de aventură și am venit cu autobuzul (citește, te rog, „utilaj” fără orar fix, fără locuri numerotate, fără stații, în care te simți transportat într-o lume în afara timpului și a spațiului). Căldură mare, saci cu pîne înghesuți pe interval și o țarancă mică și groasă spunîndu-mi că ăla pe care stau nu-i locul meu, - cică acolo va veni fină-sa. Ha!” (Dosar 4/[72]).

„În magazine – lucruri f. frumoase în primul rînd niște pantofi (import R.F.G), cu adevărat grozavi. Lac și velur în tonuri de violet care, pe-aici se poartă chiar și la piață. Ciorapi numai colorați, dar mai cu seamă albi. Stofe englezești de taioare. Dacă o să-ți mai spun lățimea și costul stofei o sa crezi că citești o poezie din D. Goleescu, adaptată unei viziuni feministe din sec. 20” (Dosar 4/[69]).

Aceste scrisori conturează un portret complex al Ioanei Em. Petrescu – prin diferite fapte, evenimente regăsite în conținutul lor, prin sobrietatea volumelor publicate, prin originalitatea studiilor apărute în diferite reviste de profil, și, în același timp prin gingășia, căldura și simplitatea emanate în relație cu apropiații. Document cu valoare istorică, *Corespondența* Ioanei Em. Petrescu ilustrează atât o intimitate, precum și o realitate a vieții academice și științifice, într-o perioadă istorică în care expresiile aluzive veneau să camufleze experiența trăită. Prin aceste aspecte, scrisorile se transformă într-un „roman” epistolar – o veritabilă „poveste” despre condiția intelectualului din deceniile comuniste.

Note:

1. Mircea Eliade, *Jurnal (1941-1969)*, București, Editura Humanitas, 1993; *Încercarea labirintului. Convorbiri cu Claude-Henri Rocquet*, traducere și note de Doina Cornea, Cluj Napoca, Editura Dacia, 1990; *Jurnal portughez și alte scrieri*, București, Editura Humanitas, 2006; Ioan Petru Culianu, Mircea Eliade, *Dialoguri întrerupte: Corespondența Mircea Eliade – Ioan Petru Culianu*, ediție îngrijită și note de Tereza Culianu-Petrescu și Dan Petrescu, prefață de Matei Călinescu, Iași, Editura Polirom, 2004.
2. Mihai Eminescu, *Opere*, vol. XVI, *Corespondență. Documentar*, ediție critică de Perspessicius, coordonatori D.Vatamaniuc și Petru Creția, Editura Academiei Române, 1989; Mihai Eminescu, Veronica Micle, *Dulcea mea Doamna/ Eminul meu iubit. Corespondența inedită Mihai Eminescu - Veronica Micle*, ediție de Christina Zarifopol Ilias, Iași, Editura Polirom, 2000.



3. Marin Preda, *Jurnal intim. Carnete de atelier*, ediție îngrijită de Eugen Simion și Oana Soare, București, Editura Ziua, 2004; Eugen Simion, *Portretul scriitorului îndrăgostit - Marin Preda* (Scrisori către Aurora Cornu, Convorbiri cu Aurora Cornu, Pagini de jurnal), București, Editura Muzeul Național al Academiei Române, 2010.
4. *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*, București, Editura Minerva, 1979; *Ion Budai Deleanu și eposul cosmic*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1974; *Configurații*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1981; *Eminescu și mutațiile poeziei românești*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1989; *Ion Barbu și poetica postmodernismului*, București, Editura Cartea Românească, 1993; *Eminescu - poet tragic*, Iași, Editura Junimea, 1994; *Molestarea fluturilor interzisă* (scrisori americane, 1981-1983), București, Editura Didactică și Pedagogică, 1998; *Modernism. Postmodernism. O ipoteză*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2003; *Jurnal*, Pitești, Editura Paralela 45, 2005; *Studii de literatură română și comparată*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2005.
5. Dimitrie Popovici, *Studii Literare*, vol. 1: *Literatură română în epoca luminilor*, ediție îngrijită și note de Ioana Em. Petrescu, postfață de Aurel Martin, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972.
6. Joseph Franz Ratschky (n.1757- d.1810) - scriitor austriac.
7. Dimitrie Popovici, *Romantismul românesc*, ediție, note și bibliografie de Ioana Em. Petrescu, cuvânt înainte de Tudor Vianu, prefață de Dan Simonescu, București, Editura Tineretului, 1969 și *Poezia lui Mihai Eminescu*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Ioana Em. Petrescu, București, Editura Tineretului, 1969.
8. Idem, *Studii Literare*, vol. 1: *Literatură română în epoca luminilor*, ed. cit.
9. Alexandru Duțu, *Explorări în istoria literaturii române*, București, Editura Pentru Literatură, 1969.
10. Hugó Meltzl de Lomnitz (n. 1846 - d. 1908) – profesor universitar și savant maghiar.
11. Ulrich Weisstein – profesor universitar, cercetător cunoscut pentru studiile sale comparatiste.
12. Toate aceste materializări ale proiectelor lui Alexandru Duțu vin după ce în anii '50 îi fusese ridicat dreptul de semnătură, recâștigat odată cu anii de dezgheț ideologic din a doua jumătate a deceniului șapte, soarta sa fiind împărtășită de mai mulți intelectuali români (vezi în acest sens, Keith Hitchins, "Alexandru Duțu, 1928 – 1990", în *Slavic Review*, vol. 58, nr. 4, *Special Issue: Ten Years after 1989: What Have We Learned?*, (Winter, 1999), p. 975.
13. Ioana Em. Petrescu, „Budai-Deleanu's way back to Homer”, în *Synthesis*, II, 1975, pp. 77-83 („Întoarcerea la Homer”, în *Configurații*, Cluj-Napoca, Editura Societatea Culturală Lucian Blaga”, 2002, pp. 87-97).
14. Idem, „Sentimentalitate baroque et nostalgie du classicisme dans l'oeuvre de Miron Costin”, în *Synthesis*, IV, 1977, pp. 67-69 („Sentimentalitate barocă și nostalgie a clasicismului în opera lui Miron Costin”, în *Configurații*, Cluj-Napoca, Editura Societatea Culturală Lucian Blaga, 2002, pp. 48-62).
15. Ioana Em. Petrescu, *Ion Budai Deleanu și eposul comic*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1974.
16. Mircea Angheliescu, „Ioana Em. Petrescu - *Ion Budai-Deleanu și eposul comic*”, în *Limbă și literatură*, nr. 3, 1974, pp. 606-607.
17. Ioana Em. Petrescu, *Molestarea fluturilor interzisă*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1998; Epistolele „de peste ocean” însumează corespondența trimisă de către Ioana Petrescu mamei sale, Elvira Popovici, și celor două prietene, Elena Neagoe și Georgeta Antonescu. Scrisorile au fost elaborate în perioada în care aceasta a desfășurat un lectorat în Statele Unite ale Americii, în cadrul unei burse *Fulbright* (1981-1982) și o prezintă pe Ioana Petrescu omul, mai mult decât filologul.
18. *Le neveu de Rameau* – roman scris între 1761 și 1884 de Denis Diderot, publicat postum în 1891 limba franceză, după ce în 1805, Goethe a publicat o traducere a lucrării în germană, adaptat pentru scenă în 1963 cu Pierre Fresnay și Jacques-Henri Duval în rolurile principale. În București a avut premieră în 1968, la Teatrul Bulandra cu Gheorghe Dinică și Marin Moraru în rolurile principale.
19. *Thomas Becket* – piesă scrisă de Jean Anouilh, jucată la Teatrul Național București în regia lui Horea Popescu, în 1969.
20. *Tueur sans gages* – piesă scrisă de Eugen Ionescu în 1959. La București a avut premiera 1968 la Teatrul de Comedie cu Radu Beligan în rolul principal.
21. *Blow-Up* (Împușcătura) – 1966, regia Michelangelo Antonini, cu Vanessa Redgrave, Sarah Miles și David Hummings în rolurile principale.
22. *Becket* (Becket) – 1964, regia Peter Glenville, cu Richard Burton și Peter O'Toole în rolurile principale.
23. Idem, *Correspondența intimă (1961-1978)*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2012.
24. Mirela Tomoiagă, *O poetică a corepondenței intime în literatura română a secolului al XX-lea*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2012, p. 169.
25. *Ibidem*, p. 207.

## Bibliografie

Adamek, Diana, Ioana Bot (ed.), *Portret de grup cu Ioana Em. Petrescu / Group Portrait With Ioana Em. Petrescu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1991.

Angheliescu, Mircea, „Ioana Em. Petrescu - *Ion Budai-Deleanu și eposul comic* / *Ioana Em. Petrescu - Ion Budai-Deleanu and the Comic Epic*”, în *Limbă și literatură*, nr. 3, 1974, pp. 606 - 607.

Benjamin, Walter, *Illuminations. Essays and Reflections*, ediție îngrijită de Hannah Arendt, prefață de Leon Weiseltier, trad. de Harry Zohn, New York, Schocken Books, 2007.

Croitoru, Corina, *Politica ironiei în poezia românească sub comunism / The Policy of Irony In Romanian Poetry Under Communism*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2014.

Culianu, Ioan Petru, Mircea Eliade, *Dialoguri întrerupte: Corespondența Mircea Eliade – Ioan Petru Culianu / Interrupted Dialogues: The Correspondence between Mircea Eliade And Ioan Petru Culianu*, ediție îngrijită și note de Tereza Culianu-

Petrescu și Dan Petrescu, prefață de Matei Călinescu, Iași, Editura Polirom, 2004.

Dosarele 1, 4, 5, 10, Fondul Ioana Em. Petrescu, Subfondul Ioana, Seria Corespondență.

Duțu, Alexandru, *Explorări în istoria literaturii române / Explorations in the History of Romanian literature*, București, Editura Pentru Literatură, 1969.

Eliade, Mircea, *Încercarea labirintului. Convorbiri cu Claude-Henri Rocquet / Ordeal by Labyrinth: Conversations with Claude-Henri Rocquet*, traducere și note de Doina Cornea, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1990.

Eliade, Mircea, *Jurnal (1941-1969) / Journal (1941-1969)*, București, Editura Humanitas, 1993.

Eliade, Mircea, *Jurnal portughez și alte scrieri / Portuguese diary And Other Works*, București, Editura Humanitas, 2006.

Eminescu, Mihai, *Opere / Works*, vol. XVI, *Corespondență. Documentar / Correspondence. Documentary*, ediție critică de Perspessicius, coordonatori D.Vatamaniuc și Petru Creția, București, Editura Academiei Române, 1989.

Eminescu, Mihai, Veronica Micle, *Dulcea mea Doamnă / Eminul meu iubit. Corespondența inedită Mihai Eminescu - Veronica Micle / My Sweet Lady / My Beloved Emin. The Unpublished Correspondence Between Mihai Eminescu And Veronica Micle*, ediție de Christina Zarifopol Ilias, Iași, Editura Polirom, 2000.

Hitchins, Keith, „Alexandru Duțu, 1928 – 1990”, în *Slavic Review*, vol. 58 (Winter, 1999), nr. 4, *Special Issue: Ten Years after 1989: What Have We Learned?*, p. 975.

Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism (1948 – 1964) / The Romanian Literature Under Communism*, București, Editura Cartea Românească, 2010.

Petrescu, Ioana Em., „Budai-Deleanu's way back to Homer”, în *Synthesis*, II, 1975, pp. 77 – 83, („Întoarcerea la Homer”, în *Configurații*, Cluj-Napoca, Editura Societatea Culturală Lucian Blaga”, 2002, pp. 87 - 97).

Petrescu, Ioana Em., „Sentimentalitate baroque et nostalgie du classicisme dans l'oeuvre de Miron Costin”, în *Synthesis*, IV, 1977, pp. 67 - 69 („Sentimentalitate barocăși nostalgie a clasicismului în opera lui Miron Costin”, în *Configurații*, Cluj-Napoca, Editura Societatea Culturală Lucian Blaga, 2002, pp. 48 – 62).

Petrescu, Ioana Em., *Configurații / Configurations*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1981.

Petrescu, Ioana Em., *Eminescu - poet tragic / Eminescu - tragic poet*, Iași, Editura Junimea, 1994.

Petrescu, Ioana Em., *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică / Eminescu. Cosmological Models and Poetic Vision*, București, Editura Minerva, 1979.

Petrescu, Ioana Em., *Ion Barbu și poezia postmodernismului / Ion Barbu And the Poetics of postmodernism*, București, Editura Cartea Românească, 1993.

Petrescu, Ioana Em., *Ion Budai Deleanu și eposul cosmic / Ion Budai Deleanu and the Comic Epic*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1974.

Petrescu, Ioana Em., *Jurnal (1959 – 1990) / Journal (1959 - 1990)*, ediție îngrijită de Rozalia Borcilă și Elena Neagoe, Pitești, Editura Paralela 45, 2005.

Petrescu, Ioana Em., *Modernism. Postmodernism. O ipoteză / Modernism. Postmodernism. A Hypothesis*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2003.

Petrescu, Ioana Em., *Molestarea fluturilor interzisă / The Butterflies Molestation Forbidden*, ediție îngrijită și postfață de Ioana Bot, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1998.

Petrescu, Ioana Em., Petrescu, Liviu, *Corespondența intimă (1961-1978) / Intimate Correspondence (1961-1978)*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Mirela Tomoiagă, prefață de Ioana Bot, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2012.

Petrescu, Ioana Em., *Studii de literatură română și comparată / Studies on Romanian and Comparative Literature*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2005.

Petrescu, Ioana Em., *Eminescu și mutațiile poeziei românești / Eminescu and the Mutations of Romanian Poetry*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1989.

Popovici, Dimitrie, *Poezia lui Mihai Eminescu / Mihai Eminescu's Poetry*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Ioana Em. Petrescu, București, Editura Tineretului, 1969.

Popovici, Dimitrie, *Romantismul românesc / Romanian Romanticism*, ediție, note și bibliografie de Ioana Em. Petrescu, cuvânt înainte de Tudor Vianu, prefață de Dan Simonescu, București, Editura Tineretului, 1969.

Popovici, Dimitrie, *Studii Literare / Literary Studies*, vol. 1: *Literatura română în epoca luminilor The Romanian Literature in the Age of Enlightenment*, ediție îngrijită și note de Ioana Em. Petrescu, postfață de Aurel Martin, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972.

Preda, Marin, *Jurnal intim. Carnete de atelier / Intimate diary. Workshop Notepads*, ediție îngrijită de Eugen Simion și Oana Soare, București, Editura Ziua, 2004.

Sasu, Aurel (coord.), *Dicționar biografic al literaturii române / Biographical Dictionary of Romanian Literature*, vol. I (A – L), Pitești, Editura Paralela 45, 2006.

Simion, Eugen, *Portretul scriitorului îndrăgostit - Marin Preda. Scrisori către Aurora Cornu, Convorbiri cu Aurora Cornu, Pagini de jurnal / Portrait of the Writer in Love - Marin Preda. Letters to Aurora Cornu. Conversations with Aurora. Diary Pages*, București, Editura Muzeul Național al Academiei Române, 2010.

Tomoiagă, Mirela, *O poetică a corepondenței intime în literatura română a secolului al XX-lea / A Poetics of the Intimate Correspondence in XXth Century Romanian Literature*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2012.

Ulici, Laurențiu, *Literatura română contemporană - Promoția ,70 / The Contemporary Romanian Literature / The ,70th Group*, București, Editura Eminescu, 1995.